

16. Хлібороб Н. Особливості структури публічно-правових відносин / Н. Хлібороб // Вісник Львівського університету. Сер. юрид. – Львів : ЛНУ ім. і. Франка, 2010 – Вип. 51. – С. 155-161

17. Хлібороб Н. Що таке публічно-правовий спір? [Електронний ресурс]/ Н. Хлібороб. Режим доступу : <http://www.cdms.org.ua/index.php/uk/addressing-public-arguments-mn-ua/the-emergence-of-public-law-disputes-in-public-administration-activity-mn-ua/105-what-is-a-public-legal-dispute-art-ua.html?475c1c9d3fc293d10369444f94f309b9 =a73f6a5104bf3cb6f3229256a63a01da>

УДК : 354. 339.9

М.І.Камінський

викладач,

Львівський університет бізнесу та права

СУЧАСНА ДЕРЖАВА В УМОВАХ СВІТОВОЇ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

У статті зроблено спробу осмислення проблем, з якими зустрічається сучасна держава в умовах світової глобалізації, на тлі загальної характеристики останньої та глобальних проблем, а також з врахуванням підходів до розв'язання цих проблем, напрацьованих світовим науковим співтовариством, зокрема з позицій “Римського клубу” та концепції “сталого розвитку”.

Ключові слова: глобалізація, глобальні проблеми, сталий розвиток.

В статье сделана попытка осмысления проблем, с которыми встречается современное государство в условиях мировой глобализации, на фоне общей характеристики последней и глобальных проблем, а также с учётом подходов к решению этих проблем глобализации, осуществляемых мировой научной общественностью, в частности с позиций “Римского клуба” и концепции “стабильного развития”.

Ключевые слова: глобализация, глобальные проблемы, устойчивое развитие.

An attempt of comprehension of the problems, that a present-day state faces in the conditions of the globalization against a background of general characteristics of globalization and global problems is presented in the article, taking also into account approaches to solution of problems of globalization, worked out by the world scientific community, in particular those from the point of view of “Club of Rome” and “sustainable “development concept” positions.

Key words: globalization, global problems, sustainable development.

Постановка проблеми. У 80-х роках ХХ ст. деякі філософи, зокрема Робертсон, Гідденс, Бауман та інші, започаткували філософське осмислення світовою громадськістю феномена глобалізації. Цей термін був введений у науковий обіг американським економістом Т. Левіттом у статті, опублікованій у 1983 р. Глобалізацію він трактував як злиття торговельних ринків готової продукції в планетарних масштабах. Проте обговорення проблематики глобалізації, причому в набагато ширшому контексті, розпочалося ще раніше. Так, у 1968 р. виникла міжнародна, неурядова експертна група видатних учених, політиків, фінансистів та промисловців під назвою “Римський клуб”. У 1972 р. світ вразила перша колективна доповідь цієї групи – “Межі зростання” (доповідач Д. Медоуз), яка містила сенсаційний висновок: “при збереженні існуючих тенденцій науково-технічного прогресу й глобального економічного розвитку вже в першій половині ХХІ ст. очікується глобальна катастрофа людства”.

Із часом, під впливом доповідей “Римського клубу”, у світових наукових колах визріває концепція “сталого розвитку” і починає вироблятися практична лінія її застосування. Концептуальна лінія “сталого розвитку” бере свій початок від Конференції ООН з питань навколишнього середовища і розвитку (1992 р., Ріо-де-Жанейро). Був ухвалений програмний документ під назвою: “Порядок денний на ХХІ століття” та “Декларація Ріо”, яка визнала концепцію “сталого розвитку” домінуючою ідеологією земної цивілізації у ХХІ ст. Ця концепція передбачає необхідність дотримання балансу між задоволенням сучасних потреб людини, народів та людства й захистом інтересів майбутніх поколінь, включаючи їх потребу в безпечному й здоровому довкіллі.

Автори концепції “сталого розвитку” вважають, що демократія має свої переваги та недоліки. З одного боку, демократичні механізми можуть створити гармонійні відносини у світовому співтоваристві, а з другого – демократичні механізми є неповороткими, потребують багато часу на підготовку, ухвалення та реалізацію рішень, особливо якщо йдеться про світову співдружність держав і народів. Там, де потрібно оперативно приймати рішення, причому на декількох рівнях, демократичні процедури часто виявляються неефективними.

У таких умовах важко ухвалити рішення, а ще складніше – його виконати. Ця ситуація обумовлює необхідність пошуку методів ефективного управління в глобальному масштабі. Отже, концепція “сталого розвитку”, як проект збереження цивілізації, ставить перед людьми завдання переосмислення структурних та інституційних основ існування, у тому числі проблематики, яка вивчається історією та теорією держави й права.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Тематика даної статті розглядається в багатьох наукових працях. З-поміж тих з них, які опубліковано протягом останніх років, насамперед слід відмітити [1-9].

Мета статті – охарактеризувати в концептуальному ключі проблеми політичної модернізації й державного суверенітету в епоху глобалізації.

Вклад основного матеріалу. В теорії модернізації розрізняються економічна й політична модернізація. Це два паралельні процеси, що мають свої витоки й власну логіку розвитку. Обидва ці процеси своїми витоками сягають в історію Англії. Економічна модернізація пройшла шлях через промислову, індустріальну, постіндустріальну стадії, а починаючи з середини 70-х рр. XX ст. вона переходить в інформаційну стадію.

За іншою логікою розвивалася політична модернізація – процес формування сучасного модерного суспільства. Уже при підписанні Великої Хартії Вольностей були в зародку правова держава й громадянське суспільство. Але для їх затвердження потрібен був ще період боротьби з монархічною владою, потрібне було закріплення перемоги громадянського суспільства нормативно-правовими актами. Такими актами були Білль про права (1688 р.) та Акт про престолонаслідування (1701 р.). Так закінчився період становлення модерного суспільства, але для його утвердження знадобився ще цілий історичний період (XVIII – XIX ст.), під час якого закріплюються принципи вільної ринкової економіки, формується виборча система та модернізується вся правова система, розвивається парламентаризм, модернізуються органи влади й управління, з’являється “відповідальний” кабінет міністрів тощо. Це був перший в історії досвід модернізації. Англія стала конституційною монархією з республіканським суспільним устроєм. Але завершення процесу модернізації в Англії відбулося лише у 80-х роках XX ст., коли остаточно сформувався середній клас, що проявив себе як суб’єкт історії хоча би тим, що тричі забезпечив перемогу М. Тетчер на виборах до парламенту.

У цьому місці слід нагадати про те, що видатний філософ історії А. Тойнбі дав таку оцінку середньому класу: західна цивілізація – це перш за все цивілізація середнього класу, а західне суспільство стало сучасним (модерним) лише після того як йому вдалося сформувати багаточисельний і компетентний середній клас.

В останній третині XVIII ст. процес політичної модернізації поширився на північноамериканські колонії Англії та на Францію. Надалі модернізація захопила низку інших країн Європи, поширюючись одночасно з поширенням промислової революції. Тобто політична та економічна модернізація поєдналися і почали доповнювати одна одну.

У процесі історичного розвитку виявилось, що процеси модернізації в різних країнах протікають по-різному. Багато залежить від готовності правлячої еліти проводити послідовні та глибинні реформи. Але не в останню чергу успіхи модернізації залежать також і від готовності самого суспільства до сприйняття модернізаційних процесів. Там, де не утверджені демократичні традиції, особливо важко сприймається ліберально-демократична орієнтація а заходами “зверху”, через державне реформування суспільства, дуже складно побудувати “живе” громадянське суспільство та відповідну правову державу.

Нинішній етап розвитку теорії модернізації розпочався на межі 80–90-х рр. XX ст. Уважається, що на цьому етапі подоланий так званий євроцентризм в теорії модернізації (визнається самоцінність інших цивілізацій, зокрема ісламської та індуїстської-буддистської), утвердилася думка про неможливість механічного перенесення західних моделей розвитку на інші регіони світу. Осучаснена теорія розглядає модернізаційний процес у межах певного суспільства як свідому настанову держави на якісні перетворення – не калькуванням досвіду передових країн, а поєднанням найпоширеніших універсальних політичних структур, інститутів, цінностей із традиційною специфікою певних суспільств, цілеспрямованим поширенням на суспільство різноманітних форм господарювання, звільнених від державної регламентації [3, с. 22]. Таке бачення ґрунтується на розумінні того, що успіх демократичних перетворень безпосередньо залежить від розвитку нації.

Розрізняються два основні типи політичної модернізації: органічна (первинна, глибинна) і неорганічна (вторинна, поверхова). Органічна модернізація притаманна розвинутим країнам Західної Європи й Північної Америки (США, Канада), де відбувається неперервний розвиток у руслі ліберально-демократичного напрямку, що триває протягом багатьох століть. Неорганічна модернізація характерна для країн, які з певних причин відстали від країн органічної модернізації і прагнуть, користуючись досвідом передових країн наздогнати їх за рівнем і якістю життя.

Деякі із країн з неорганічною модернізацією досягнули успіху, зокрема Японія та деякі індустріальні країни Азії. У багатьох країнах мають місце конфлікти між місцевими нормами й традиціями, з одного боку, і цінностями та елементами модернізації – з другого.

Тепер про проблему державного суверенітету в глобалізованому світі. У такому світі держава опиняється в умовах які загрожують її суверенітету. Насамперед належить указати на зростання могутності ТНК та інших транснаціональних утворень, наприклад, фінансових інституцій, етнічних діаспор, мафіозних груп. Транснаціональні утворення мають переваги перед суверенною державою тому, що вони не зв’язані міжнародними договорами, не входять в наддержавні чи міждержавні організації і не обмежені внутрішнім законодавством. Їх не турбують проблеми соціального забезпечення населення тощо.

Проблеми державному суверенітету створює й перехід до інформаційного суспільства, бо комп'ютерні технології та Інтернет утворюють віртуальний світ, не підвладний суверенній державі, сприяють "розмиванню" державних кордонів. Слід також згадати про культурну стандартизацію та уніфікацію побуту людей на основі ЗМІ, комп'ютерних технологій та Інтернет-ресурсів, що формують однотипного споживача та "громадянина світу".

Нарешті, виник такий феномен, як "глобальне правління". Він означає появу спеціалізованих міжнародних організацій, таких, як Ліга Націй, ООН, Рада Європи та ін. Сучасні глобалізаційні процеси стимулюють як добровільну, так і вимушену передачу влади: по вертикалі – наднаціональним інститутам і регіональним урядам, по горизонталі – ринковим силам. Відбувається уніфікація й стандартизація політичних, державно-правових систем. Усі ці процеси безпосередньо зачіпають державний суверенітет кожної держави.

З огляду на сказане стає зрозумілим, чому проблема державного суверенітету сьогодні широко обговорюється. З одного боку, є прихильники думки про відмирання держави в умовах глобалізації, а з другого – прихильники думки, що насправді, в умовах глобалізації, вплив суверенних держав на історичний прогрес людства буде лише зростати.

Висновки. Ефективне вирішення глобальних проблем є можливим лише за умови усунення соціальних та етнонаціональних антагонізмів, гармонізації взаємодії між суспільством і природою, переходу суспільства на коеволюційний шлях розвитку, який забезпечує те, що еволюція елементів системи не призводить до її руйнації.

Література:

1. *Державний суверенітет: теоретико-правові проблеми* / за ред. Ю.П. Битяка, І.В. Яковюка. – Х. : Право, 2010. – 272 с.
2. *Лукашевич В.М. Глобалістика : навч. посіб.* / В.М. Лукашевич. – Л. : Новий Світ-2000, 2005. – 438 с.
3. *Воронкова В.Г. Філософія : навч. посіб.* / В.Г. Воронкова. – К. : ВД "Професіонал", 2004. – 464 с.
4. *Порівняльна політика. Основи політичної системи сучасного світу* / за заг. ред. В. Бакірова, М. Сазонова. – Х. : ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2008. – 676 с.
5. *Юськів Б.М. Глобалізація і трудова міграція в Європі* / Б.М. Юськів. – Рівне, 2009. – 479 с.
6. *Рижак Л. Філософія як рефлексія духу : навч. посіб./ Рижак Людмила .* – Л. : ЛНУ ім. Ів.Франка, 2009. – 640 с.
7. *Ялі М. Глобальна криза ідентичності та її вплив на формування нового світового порядку* / М. Ялі // *Дослідження світової політики : зб. наук. пр. / Ін-т світової економіки і міжнародних відносин НАН України.* – 2008. – Вип. 45. – С. 66–74.
8. *Костицький В.В. Глобалізація і нова роль держави: про юридичне закріплення економічного патріотизму як принципу права принципу державного управління* / В.В. Костицький. – К., 2010. – 217 с.
9. *Сакс Джеффри Д. Противоречия глобализации* / Джеффри Д. Сакс // *Независимая газета.* – 2000. – № 4. с. 6–8.

УДК 342.922: 347.132.144

С.С.Василів,
асистент,

*Інститут права та психології
Національного університету «Львівська політехніка»*

ДО ПОНЯТТЯ ПІДВІДОМЧОСТІ СПРАВ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ

У статті автором досліджуються теоретичні засади розмежування понять компетенція, юрисдикція, підвідомчість в адміністративному праві та підвідомчість справ про адміністративні правопорушення. Автором визначено поняття підвідомчості справ про адміністративні правопорушення та окреслено теоретичні засади визначення підвідомчості справ про адміністративні правопорушення.

Ключові слова: адміністративна підвідомчість, підвідомчість справ про адміністративні правопорушення, компетенція, юрисдикція справ про адміністративні правопорушення.